

## Täysistunto

### Keskiviikko 28.6.2017 klo 14.00—19.38

#### 8. Kellojen kesäaikaan muuttamisen lopettaminen

Kansalaisaloite KAA 4/2017 vp

##### *Lähetekeskustelu*

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

##### *Keskustelu*

18.43 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Arvoisa ministeri! On jälleen yksi kansalaisaloite käsittelyssä, ja mielestäni erittäin tervetullut. Olen tästä samasta asiasta tehnyt itse aiemmin muutamia esityksiä eduskunnassa, ja ne eivät ole johtaneet vielä toivottuun lopputulokseen, ja pidän hyvänä sitä, että aktiiviset kansalaiset ryhtyvät silloin toimeen, kun meidän kansanedustajien voimavarat eivät siihen riitä.

Suomi siirtyy kesäaikaan maaliskuun viimeisenä sunnuntaina ja poistuu kesäajasta lokakuun viimeisenä sunnuntaina. Suomen ottaessa kesäajan toisen kerran käyttöön vuonna 1981 sitä perusteltiin energiansäästöllä auringonvalon riittäessä myöhempään sekä aikaeron säilyvyydellä tärkeimpiin kauppakumppaneihimme. Nykyisin työelämä kuitenkin toimii monessa tilanteessa lähes 24/7-periaatteella ja niin sanotulla virastotyöajalla ei ole enää suurta merkitystä digitalisoituneessa globaalissa tietoyhteiskunnassamme ja maailmassa. Muutama vuosi sitten aikaeromme Venäjään kasvoi kahteen tuntiin, kun normaalisti tilanteessa tärkeä naapurimaamme ja kauppakumppanimme otti kesäajan käyttöön pysyvästi.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen selvityksen mukaan kesäaikaan siirtyminen häiritsee myös yöunta tekemällä siitä katkonaista sekä kevyempää ja vaikuttamalla samalla viireystasoon sekä työtehtävien suorittamiseen. Unitutkijat uskovatkin, että kellojen siirtelyllä hankaloitetaan väestön rytmejä siinä määrin, että kesäaikaan siirtymisestä saatavat hyödyt eivät ole sen arvoisia. Kellojen siirtämisestä johtuvat häiriöt havaitaan helpoiten kiireisessä ja vaativassa työssä, ja lisäksi ne aiheuttavat fyysisiä sekä psyykkisiä oireita. Tutkimuksissa onkin havaittu, että esimerkiksi jopa sydäninfarktien määrä lisääntyy aina keväisin ja syksyisin juuri kellojen siirtämisen aikoihin.

Kellojen siirtämisestä aiheutuu myös paljon vaivaa ja sekaannusta, ja lisäksi se kuormittaa yhteiskuntaa sekä yksilöä.

Kesäaikaan siirtyminen on usein ongelma myös eläinten parissa toimiville, erityisesti maatalousaloilla. Eläimet eivät yleensä omaksu kesäaikaa, vaikka ympäröivä yhteiskunta muuttaisi elämänrytmään. Tuotantoeläimien rytmiä pyritään tiloilla muuttamaan porraste-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

tusti, mutta tästäkin huolimatta ajan muutos voi olla liian suuri rasitus. Tiettyihin ruokinta- ja lypsyaikatauluihin tottuneet eläimet kärsivät kesäaikaan siirtymisestä, ja muutos on havaittavissa esimerkiksi maitotuotoksen laskuna ja stressitason nousuna.

Kesäaikaa perustellaan sillä saavutettavilla hyödyillä, mutta todellisuudessa näitä hyötyjä ei ole voitu tieteellisesti todistaa. Tutkimusnäyttöä on taas sen puolesta, että kellojen siirtäminen kesäaikaan aiheuttaa pelkästään haittaa.

Professori Timo Partonen teki muutama vuosi sitten kirjan Lisää unta. Siinä hän totesi, että meidän pitäisi luopua kesäajasta, mutta sen lisäksi meidän kannattaisi vaihtaa aikavyöhykettä samaksi Keski-Euroopan kanssa, eli siirtää kelloja pysyvästi tunnilla taaksepäin. Tätä nykyhän me sijaitsemme aikavyöhykkeemme länsilaidalla, mutta jos siirtyisimme tämän Partosen esityksen mukaisesti Keski-Euroopan aikaan, olisimme aikavyöhykkeemme itälaidalla, joka on terveyden kannalta ihannesijainti. Varhaisempi aamuvalo helpottaisi meidän heräämistämme ja niin poispäin. Se myös vaikuttaisi kaamosoireisiin, ja tämän aikavyöhykkeen länsilaidan ihmisillä niitä on vähemmän.

Kesäaikaan siirtyminen on siis terveyden kannalta jopa kahden tunnin virhesiirto. Maa-liskuun lopulla Partosen sanoin tehdään virallistettu rikos unta vastaan, kun kelloja kesäajan takia siirretään tunti eteenpäin. Uni siis hapertuu. Se hapertuu tutkimusten mukaan jopa viikoksi tai viikoiksi, ja työteho tämän myötä heikkenee ja niin poispäin. Tutkimusten mukaan ajan siirto myös lisää tapaturmien ja jopa sydänkohtausten riskiä ja saattaa pahentaa mielenterveyden häiriöitä.

Arvoisa puhemies! Itse toivon, että eduskunta ottaa myönteisen kannan tähän kansalaisaloitteeseen tietäen sen, että tämä tulee EU-direktiivistä, mutta antaen kuitenkin meidän ministerille — joka on paikalla — vahvan selkänöjan ja tuen sille, että hän ja maamme hallitus ryhtyvät toimiin sen eteen, että tätä direktiiviä muutetaan Euroopan unionissa niin, että muutos saadaan aikaan. Itse uskon, että tälle löytyy kannatusta myös laajasti Euroopasta, ja itse toivon, että valiokunta pohtii myös tätä aikavyöhykkeen vaihtoa. Se olisi monessa mielessä meidän kilpailutilanteenkin näkökulmasta järkevä vaihtoehto.

Haluan vielä, arvoisa puhemies, kiittää tämän kansalaisaloitteen tekijöitä ja kaikkia allekirjoittajia. Suomen kansa näyttää jälleen voimaansa.

**18.50 Pauli Kiuru kok:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme kansalaisaloitetta. Niitä on toimitettu kaikkiaan 18 kappaletta tänne eduskuntaan, ja pelkästään tämä todistaa sen, että kansalaisaloitteella on merkitystä ja ihmiset ovat ottaneet sen omakseen yhtenä vaikuttamisen kanavana. Pelkästään se on tärkeä asia demokraattisessa yhteiskunnassa, jossa haluamme, että ihmiset osallistuvat poliittiseen päätöksentekoon. Tämä on yksi keino saada asioita agendalle ja eteenpäin. Kansalaisaloitteita on tehty kaikkiaan 624 kappaletta, joista siis 18 on ylittänyt tämän 50 000:n rajan.

Nyt tähän varsinaiseen käsittelyssä olevaan aloitteeseen:

Tämähän on yksi semmoinen vakiokysymys, joka vaalikoneessa tulee vastaan, ja olen siihen vastannut aina, että kannatan kellojen siirtelyn lopettamista. Nyt sitten olemme tässä tilanteessa, että ehdotus on kansalaisaloitteessa — siis aloite ei ole tarkkarajainen, vaan se on ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä. Niin kuin edustaja Heinonenkin totesi, tämä ei ole pelkästään Suomesta kiinni, vaan tämä on EU-direktiiviin liittyvä asia. Mutta tietysti me voimme täällä eduskunnassa ottaa kannan ja velvoittaa omia neuvottelijoitamme siihen suuntaan toimimaan EU:ssa, että muutos saadaan aikaan.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

Suomessa kesäaikaa on käytetty vuodesta 81 lähtien ja kokemuksia on myös sotavuosilta. Sotavuosilta on kokemuksia myös muista maista, kuten Saksasta ja Isosta-Britanniasta, joissa kesäaika otettiin käyttöön ensimmäisen maailmansodan aikana tiukassa sotatalouden tilanteessa. Tavoitteena olivat säästösytyt, lähinnä energiaan liittyvät tavoitteet. Tulokset ovat olleet laihahkoja. Niiden selvitysten mukaan, mitä olen itse lukenut, nämä tulokset ovat aika ristiriitaisia ja jos jotain on säästetty, niin aika laihoihin tuloksiin, ja toisaalta sitten haittoja on vaikea mitata.

Tässä mainittiin unirythmi: Biologinen rytmi häiriintyy joksikin aikaa, joillakin pidemmäksi aikaa, joillakin lyhyemmäksi aikaa. Sillä saattaa olla vaikutusta liikenneturvallisuuteen, kun ajovireys on heikentynyt. Työturvallisuuteen voi olla omat vaikutuksensa, ja maatalouden ja eläinten näkökulma tässä tuli myös hyvin esille.

Siirtely aiheuttaa myös piilokuluja, joita todellakin on vaikea mitata. Jokaisessa taloudessa on useita kelloja, ja näitä kelloja nykyään upotetaan mitä ihmeellisimpiin laitteisiin, ja täytyyhän niitä sitten siirrellä, ettei tulisi virheitä — välillä ihmettelen, onko aivan pakko laittaa jokaiseen laitteeseen kello, kun se ei sen laitteen toimintaan sinänsä mitenkään vaikuta. Aikataulumuutoksia joudutaan tekemään joukkoliikenteessä, ja se tietysti, kun aikatauluja rukkailaan ja junat seisovat yöllä tunnin ja näin pois päin, aiheuttaa myös välillisiä kuluja ja välittömiä kuluja. Suomessa sinänsä on ihan sama, miten keskitalvella kelloja siirrellään, pimeää on joka tapauksessa. Yksi kuukausi keväällä ja yksi kuukausi syksyllä on se aika, jolloin saadaan iltapäivästä lisää valoa.

Sitten, kuten arvoisa puhemies totesi, tämä lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan, joka sitten kuuntelee harkintansa mukaan asiantuntijoita. Valiokunnan on ehkä hyvä harkita myös sitä vaihtoehtoa, että pyytisivät joltakin toiseltakin valiokunnalta lausuntoa. Asia koskee sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaa, ympäristövaliokuntaa, ympäristö- ja energia-asioitten näkökulmasta ja toki myös työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa työelämän näkökulmasta, ja maa- ja metsätalousvaliokunta varmaan haluaa sanoa maatalouselinkeinosta jotakin. — Kiitos.

**18.55 Petri Honkonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä kellojen siirtäminen on sellainen asia, että siitä varmasti moni meistä kansanedustajista saa aikamoisen palauteryöpyn, sanoisin jopa vihaisen palauteryöpyn aina, kun se kellojen siirtämisen aika on.

Yhdyn niihin arvioihin, joita tässä aikaisemmin on esitetty, että tällä kellojen siirtämisellä niin kesäaikaan kuin talviaikaankin on isoja yhteiskunnallisia vaikutuksia. Suurin varmasti niistä on tämä kansanterveydellinen vaikutus, mistä useat eri tutkijat, unitutkijat ynnä muut, ovat esittäneet arvioita ja sanoneet, että tämä aiheuttaa ihmisten vireystilaan, työssäjaksamiseen, henkiseen ja myös fyysiseen hyvinvointiin isoja haittoja aina silloin, kun se tapahtuu ja sen aika on.

Totta on myöskin se, että yhteiskunnan työrytmi on muuttunut. Entistä vähemmän ollaan sidoksissa ikään kuin siihen vuorokaudenaikaan tai siihen valoisaan aikaan. Ennen, kun valtaosa tai suuri osa suomalaisista sai maatalouselinkeinosta elantonsa, silloinhan tietysti se päivärytmi oli erilainen, mutta nyttemmin tilanne on muuttunut ja myöskin muuten työelämässä se työn tekemisen rytmi ja sidonnaisuus vuorokaudenaikoihin on muuttunut tietotyön lisääntyessä.

Yksi näkökulma on lapsiperheet ja lapsiperheiden jaksaminen. Itse lapsiperheen isänä muistan hyvin ihan hiljattainkin sen vauva-arjen. Vauvaperheissä tämä kellon siirtäminen tuottaa ongelmia. Pieni lapsi ei helposti muuta sitä omaa vuorokausirythmiään. Varsinkin

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

kun tilanne on se, niin kuin monessa perheessä on, että yö on vähän hankala, nukkuminen on lapselle, pienelle vauvalle, vaikeaa, niin sitten kun tällainen tilanne tulee, että kelloja on siirrettävä ja vanhempien työn takia on siinä rytmissä sitten siirryttävä, niin se voi aiheuttaa niitä uniongelmiä, vauvan unirytmii menee sekaisin entistä pahemmin, ja se heikentää sitten sitä jaksamista, mikä monesti pienten lasten perheissä, vauvaperheissä, on muutenkin kovalla koetuksella. Tämä on mielestäni sellainen näkökulma, joka tässä on myös syytä tuoda esille.

Tämä maatalouselinkeinon näkökulma tuli myös aikaisemmin keskustelussa esille. Tämä koskee ennen kaikkea maidontuotantoa ja lypsykarjoja, joissa, niin kuin tässä tuli jo esille, eläinten siirtäminen tähän uuteen rytmiin on aina vaikeaa. Kun itse aikanaan työskentelin maatalouslomittajana, olin tämän ongelman kanssa muutaman kerran tekemisissä, kun sitten piti sitä eläinten rytmiä lähteä pikkuhiljaa muuttamaan. Se aiheuttaa tosiaan maidontuotantoon, eläinten tuotokseen ja hyvinvointiin myöskin negatiivisia vaikutuksia. Olen ymmärtänyt, että maataloustuottajat toivoivat kovasti tämän kansalaisaloitteen ajatuksen läpimenoa ja sen ehdottamien muutoksien täytäntöönpanoa.

Vaikea kuvitella, että kovinkaan moni suomalainen vastustaisi tätä kesäaikaan siirtymisestä luopumista tai tätä kellojen siirtämisestä luopumista. Itsekin vahvasti tätä kansalaisaloitteen ajatusta kannatan. Kun tarkistin kansalaisaloitepalvelusta tämän aloitteen, oli sen 70 393 suomalaista allekirjoittanut, mikä mielestäni on kyllä aika vahva pohja tämän eteenpäinviemiselle. Tietenkin olemme riippuvaisia siitä, minkälaisia ratkaisuja Euroopan unionissa tehdään, ja Suomen onkin syytä vaikuttaa voimakkaasti, jotta tähän kyseiseen direktiiviin, jolla tätä säädellään, saataisiin muutos.

**19.00 Kaj Turunen uv:** Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevalla kansalaisaloitteella halutaan luopua kellojen kesäaikaan siirtämisestä. Mielestäni aloite on hyvä ja kannatettava. Tein itse viime vuoden huhtikuussa toimenpidealoitteen kesäajasta annetun valtioneuvoston asetuksen kumoamisesta.

Nykyisellä kesä—talvi-vaihtelulla on useiden tutkimusten perusteella merkittäviä terveydellisiä kuten myös taloudellisia vaikutuksia. Ihmisen biologisen vuorokausirytmien häiriintymisen seurauksena on pitkäaikaisia väsymystiloja ja terveysriskejä. Sydän- ja verisuoniterveyshaitat ja oppimiseen liittyvät ongelmat sekä negatiiviset vaikutukset elämän ja arjen ja työelämän haasteisiin lisääntyvät. Nämä oppimisvaikeudet liittyvät luonnollisestikin kouluun, ja kesäaikaan siirtymisen jälkeen on kouluissa todettu oppilailla väsymystä ja rauhattomuutta.

Tutkimuksissa on esimerkiksi todettu, että kun siirrytään kesäaikaan, katoaa meiltä yksi tunti vuorokaudesta ja unta saadaan vähemmän, ja samalla häiriintyy ihmisen sisäinen kello. Sitä synkronoi erityisesti valo ja sen vaihtelu. Sisäinen kello on monimutkainen järjestelmä, johon osallistuu monia eri tekijöitä. Aivojen hypothalamuksessa oleva alue toimii eräänlaisena keskuskellona, joka koordinoi koko kellojärjestelmää. Sisäinen kello vaikuttaa moniin fysiologisiin tekijöihin, kuten hormonituotantoon ja lämmönsäätelyyn, mielialaan sekä immuunijärjestelmän toimintaan. Itse asiassa tämä on niin vakava juttu, että voisi sanoa, että kellojen siirtely voi tappaa. Sisäisen kellon häiriintyminen on tutkimuksissa myös liitetty nimenomaan kuolleisuuden lisääntymiseen. Kellojen siirto saattaa laukaista tekijöitä, jotka aiheuttavat infarktin vasta muutaman päivän kuluttua. Infarktiriski lisääntyy noin 15 prosentilla siirron jälkeisenä päivänä. Syöpää sairastavat potilaat saivat aivoinfarktin 25

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

prosenttia todennäköisemmin kellojen siirtämisen jälkeen kuin muuna aikana. Lisäksi yli 60-vuotiailla todettiin riskin kohonneen 20 prosenttia.

Kesä- ja talviajan poistamisella säästettäisiin myös työaikaa ja rahaa, sillä kesäaikaan siirtyminen aiheuttaa monenlaisia suunnittelu- ja ylityökustannuksia. Työvireen laskun seurauksena koneiden käyttö- ja liikenneonnettomuusriskit kasvavat, niin kuin täällä aiemmissa puheenvuoroissa on todettu. Myös nämä maatalouteen liittyvät ongelmat on aikaisemmissa puheissa todettu. Eri maiden hallitukset ovat perustelleet kesäaikaa usein energiansäästötoimenpiteenä. Suomessa tehdyt tutkimukset kuitenkin ovat osoittaneet, ettei kesäaikaan siirtyminen ole aiheuttanut näkyvää energiankulutuksen vähentymistä. Pohjoisessa meidän pitkät kesäpäivät luonnollisesti vähentävät valaistuksen tarvetta. Kesä- ja talviajalla on myös ajateltu päivänvalon tahdistamista työpäivän mukaan. Työajan ja kesäajan vastaavuutta ajatellen taas voidaan kysyä, mitä sitten saavutetaan työpäivän ja kesäajan ajastamisella, kun kesä- ja talviaikaan siirtymiset aiheuttavat vakavia terveysriskejä sekä kalliita erityisjärjestelyjä, kuten aikataulurukkauksia.

Kesäaikaan siirtymistä ei käytetä lainkaan esimerkiksi Islannissa, Venäjällä, Intiassa eikä Kiinassa. Lisäksi useissa maissa, kuten Yhdysvalloissa, Kanadassa ja Australiassa, osavaltiot ja provinssit voivat itsenäisesti päättää, käyttävätkö kesäaikaa.

Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi kansalaisaloitetta kellojen kesäaikaan muuttamisen lopettamisesta.

**19.04 Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Täytyy kyllä erikseen oikein kiittää talousvaliokunnan puheenjohtaja Turusen käyttämää puheenvuoroa. Tyhjensi pajatson. Siksi päärjään nyt näillä pienillä lapuilla sen suhteen, mutta haluan ensinnäkin kommentoida edustaja Heinosen tuomaa ideaa aikavyöhykenäkökulmasta. En voi olla samalla kannalla sen suhteen, että me töissä käyvät ihmiset olisimme vailla päivänvaloa siinä vaiheessa niin pitkään, että aurinko paistaisi jo aamuisin ja me jäisimme sitä töiden jälkeistä auringonvaloa vaille vallan pidemmäksi aikaa. Siinä mielessä haluan, että me työläisetkin voisimme nauttia auringosta silloin, kun se meillä tässä maassa paistaa.

Minun mielestäni nämä terveydelliset haitat ovat johdettavissa jo helpomminkin siltä osin, että vuorotöissä on todettu, että nopea kierto on parempi kuin se, että meillä on pitkiä vuorovaihtovälejä, ja tämä on erittäin pitkä vuorovaihtoväli, että meillä näin harvakseltaan tapahtuu tämä muutos.

Edustajat Turunen ja Heinonen molemmat toivat maatalouden osalta erittäin selkeästi sen seikan esille, että emme me voi tavallaan edellyttää, että jotkut meidän takiamme muuttavat kelloa, kun joku sitä ulkopuolelta edellyttää. Haluankin kysyä ministeriltä tässä yhteydessä, onko meillä mahdollista hakea notifi kaation kautta omaa kansallista mahdollisuutta säädellä niin, että me päätämme täällä kansallisesti, mikä on meidän mahdollisuuksiemme erkaantua kansalaislakialoitteen mukaisesti tästä rytmistä ja tulla siihen, että meillä on vain yksi aika, jota noudatamme. Kauppaa ei enää tehdä kellonaikojen perusteella, sitä tehdään kansainvälisesti netissä, ja kauppa kulkee kauppiaitten kanssa, ei talvi- ja kesäaikojen mukaan.

**19.06 Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa puhemies! Aivan aluksi kiitän edustaja Heinosta hyvästä ja laajasta puheenvuorosta, jossa tuotiin esiin monet faktat ja tekijät tämän aloitteen takana. [Timo Heinonen: Kiitos!]

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

Henkilökohtaisesti kesäaikaan siirtymisessä ei ole ollut ongelmia, mutta perheenäitinä kyllä ymmärrän ja olen kokenut tämän ja läheltä seurannut myös heitä, joille kellojen siirto aiheuttaa enemmän tai vähemmän haasteita arjen hallinnassa tai unirytmien kanssa tai työssä jaksamisessa.

Arvoisa puhemies! On monia asioita, joissa tässä salissa on tiedostettava ja jopa tunnustettava, että kyseiseen asiaan lainsäädäntöpohja tulee EU:sta, ja monelta osalta hyvä niin. Sitten on niitä asioita, joissa lainsäädäntömme on täysin kansallisen lainsäädännön ja tämän salin päätösten, maan hallituksen esityksien puitteissa niin sanotusti omissa käsissämme. Ja sitten on niitä asioita, joissa lakipohja tulee EU:sta, mutta silti tässä salissa tiedotetaan ja osin tunnustetaan, käydään keskustelua, että välttämättä ne kyseiset EU-direktiivit eivät kohtele Suomea tasapuolisesti tai ota huomioon maamme erityispiirteitä, kuten etäisyyksiä tai luonnonolosuhteita, ja näihin asioihin meidän on yritettävä tehdä vaikutustyötä joko EU-tasolla tiiviisti tai sitten hyväksyä vallitseva tilanne.

Suomen osalta kesäaikaa on siis kokeiltu ensimmäisen kerran muiden maiden mukana jo toisen maailmansodan aikaan, jolloin siirryttiin kesäaikaan 3. huhtikuuta ja takaisin normaaliaikaan 4. lokakuuta. Jatkuvassa käytössä kesäaika on ollut vuodesta 81, ja EU-direktiivi on säädellyt kesäaikaa vuodesta 2002. Tärkein syy kesäajan käyttöön Suomessa onkin ollut nimenomaan pysyminen samassa tahdissa muiden EU-maiden kanssa. Mitä tulee äsken kuultuihin argumentteihin energiasäästöistä tai aikaeron säilymisestä, varmaankin kaikki olemme yhtä mieltä siitä, että ne ovat taakse jäänyttä. Mutta suomalaiset europarlamentaarikot yhdessä esittivät viime vuonna EU-komissiolle kesäajasta luopumista, ja näin ollen on hyvä, että tämäkin sali käy keskustelun ja eduskunta, liikenne- ja viestintävaliokunta toivottavasti ottaa kansalaisaloitteen käsittelyyn, laatii siitä mietinnön ja päästään myöskin tässä salissa sitten myöhemmin käymään asiasta vielä keskustelua ja päättämään siitä, evästääkö Suomen eduskunta asiassa.

Arvoisa puhemies! En puutu varsinaisen kansalaisaloitteen sisältöön, mutta kun aihe puhututtaa meitä monia, näen, että tämä kansalaisaloitteen laatiminen kertoo myös meille päättäjille vahvan viestin siitä, että tietoa näistä asioista on lisättävä. Saattaa hyvinkin nimittäin olla niin, että suurin osa tämän kansalaisaloitteen allekirjoittaneista yli 70 000 kansalaisesta ei ole tiennyt allekirjoittaessaan aloitetta, joka on kuitenkin käytännössä varsin niukkasanainen esityksen osalta, että kyse ei ole kansallisesta lainsäädännöstä. Näin ollen moni saattaa pettyä sikäli, että vaikka useat — esimerkiksi tässä keskustelussa nyt suurin osa, tähän mennessä kaikki kollegat — ovat kannattaneet ja saattaisivat aloitetta kannattaa myöskin sitten liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnön jälkeen, tämä ei kuitenkaan hyväksytyksi tullessaan aiheuttaisi suoria lainsäädäntömuutoksia. Eli joka tapauksessa aloitteen etenemisen kanssa on varattava aikaa. Poliittisessa prosessissa yleensä silloin, kun menee enemmän aikaa, on kyse siitä, että kun aloite tai asia lähtee liikenteeseen, kaikki osapuolet eivät tiedosta sitä, että se ei ole tämän salin käsissä. — Kiitos.

**19.11 Kari Kulmala uv:** Arvoisa puhemies! Tänään on kuultu hyviä puheenvuoroja, ja kaikki ovat olleet samaa mieltä. Kesäajasta tulee luopua. En kovin paljon näitä asioita enää kertaakaan, joita näissä hyvissä puheenvuoroissa on tuotu esiin, mutta itse tämän kansalaisaloitteen tavoitteenahan on, että kellojen siirrosta luovutaan ja käytetään jatkossa vain niin sanottua normaaliaikaa. Mielestäni tämä on tärkeä ja tarpeellinen muutos, vaikka Suomea sitoisikin Euroopan komission kesäaikadirektiivi. Tällä kyseisellä direktiivillä on pyritty yhdenmukaistamaan eri EU-valtioiden kesäaikaan siirtymiskäytännöt logistisista syistä si-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

sämarkkinoiden hyväksi. Kesäaikaan siirtyminen alkoi Euroopassa Britannian ja Saksan johdolla, ja Suomi siirtyi kesäaikaan pysyvästi vuonna 81. Toivon sydämestäni, että jos-sain vaiheessa palaisimme takaisin, eli mielestäni nyt on oikea aika selvittää, miten jatkos-sa palataan niin sanottuun normaaliaikaan takaisin.

**19.12 Ulla Parviainen kesk:** Arvoisa puhemies! Sata vuotta sitten kesäajan viisareitten siirto varmasti oli iso innovaatio energian säästämiseksi. Tuo energian säästämisasia on mennyt jo ohi, se ei enää päde, ja minä epäilen kyllä lukematta tutkimuksia, että tästä ei ole kauheasti hyötyä ja kokonaisvaikutukset ovat sitten pienet. Ymmärrän toki tuon yhtenäisessä rytmissä pysymisen EU-kansalaisena, mutta jos ajattelen itseäni ja sitä palautetta, minkä saan, niin tähän on riesa suomalaisille kaiken kaikkiaan kaksi kertaa vuodessa. Minä kyllä lämpimästi kannatan tätä tehtyä aloitetta ja toivon, että tähän aloitteeseen suh- taudutaan nyt sitten vakavasti ja tutkitaan tämä juttu kokonaisuudessaan.

**19.13 Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! En ole vielä koskaan sanonut, mutta nyt sanon: missä EU, siellä ongelma. Sieltä todennäköisesti tämä ratkaisu löytyy. [Kari Kulmala: Tulihan se sieltä!] Haluan kyllä antaa kiitosta ministeri Bernerille siitä, että olet- te jälleen kerran täällä paikalla odottanut pitkän keskustelun tämän kansalaisaloitteen kä- sittelyä ja kuunnellut myös tämän koko varsin yksituumaisen lähetekeskustelun läpi. Tä- mähän tulee EU-direktiivistä 200/84/EY, ja sen muuttamisesta on tietysti kyse.

Kysyn oikeastaan vähän samaa, mitä edustaja Myllykoski tuossa kysyi: kun nyt täällä paikalla ahkerana olette, niin mielellämme kuulisimme, minkälaisena te näette ne mahdol- lisuudet ja mikä on teidän käsityksenne siitä, että jos me täältä saamme yksituumaisen tah- don ja tuen tälle ponnistelulle, niin miten tässä voitaisiin edetä, ja onko teillä jonkinlaista aiempaa keskusteluyhteyttä ollut tästä kysymyksestä vaikkapa kollegoidenne kanssa muis- sa EU-maissa.

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Vielä edustajilla Puumala ja Turunen puheenvuorot, ja sitten ministeri käyttää puheenvuoron.

**19.14 Tuomo Puumala kesk:** Arvoisa puhemies! Kuten tässä on käynyt ilmi, keskustas- sa on kyllä vahvaa kannatusta, ja olen huomannut, monessa muussakin puolueessa, tälle asialle. Itsekin kuulun niihin ihmisiin, jotka tuota aloitetta kannattavat. En tiedä, onko tämä nyt maailman tärkein asia tai Suomenkaan tärkein asia, mutta kuitenkin ihan todellista ar- kea monelle suomalaiselle, ja keskustelu aina silloin, kun näihin päivämääriin tullaan, he- rää yhä uudelleen. Itse ajattelen myös niin, että tuolla EU:n päässä on isompiakin umpisol- muja pystytty avaamaan ja ratkaisemaan, aika tiukallekin vedettyjä, ja myös täältä Suo- men päästä asetettuja isompiakin umpisolmuja, eli ehkä maalaisjärjellä ajateltuna tämäkin solmu voitaisiin avata. Tästä ei tarvitsisi tulla asiaa, jota kaikki kannattavat mutta joka ei kuitenkaan mihinkään etene.

Tätä taustaa vasten kysyisin myöskin ministeriltä, jota myös kiitän, että olette täällä edelleen ahkerasti paikalla, miten itse ajattelette tuon prosessin. Mikä olisi realismi siinä, jos ja toivottavasti kun eduskunta päätyisi tätä aloitetta kannattamaan, miten tuo voisi EU:n päässä edetä? Miten näkisitte tuon polun?

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

**19.15 Kaj Turunen uv:** Arvoisa puhemies! Kyllä tässä on käynyt luonnollisesti selville, että taustalla on direktiivi, mutta tekisi mieli kysyä, että mitä sitten. Minä katson tämän asian sen verran tärkeäksi, että tämä voitaisiin viedä meidän parlamentissamme eteenpäin ja hoitaa EU:ssa sillä tavalla, että Suomi voisi siirtyä yhteen aikaan. Ei Euroopassa ole yhtenäistä aikaa. Meillä Euroopan sisällä on aikavyöhykkeet joka tapauksessa, me emme samaa aikaa Eurooppaan saa. Tätäkin taustaa vasten ajatellen Suomi voisi kyllä pysyä yhdessä ajassa niin, että tästä kellojen siirtämisestä, josta on todellakin terveyshaittoja, merkittäviä terveyshaittoja, pitäisi päästä eroon.

Täällä edustaja Puumala sanoi, että ehkä tämä ei ole niitä tärkeimpiä asioita [Tuomo Puumala: Sanoi, ettei maailman tärkein!] — ei maailman tärkein asia eikä ehkä Suomenkaan tärkein asia — mutta minä pidän tätä erittäin tärkeänä asiana joka tapauksessa. Se on totta, että kansalaiset antavat tästä hyvin paljon palautetta. Minä ainakin henkilökohtaisesti otan hyvin vakavasti sen palautteen, mitä kansalaisilta saa, ja kun se tulee niin massiivisesti kuin tämän kellon siirtelyn yhteydessä tulee, niin kyllä se on vahva viesti siitä, että kansalaiset kokevat tämän hyvinkin tärkeäksi.

Henkilökohtaisesti voin sanoa, että minä olen näistä kellonsiirtelyistä jokseenkin hyvin selviytynyt. Pientä väsymystä ehkä on voinut olla silloin keväällä. Mutta sellaisille ihmisille, joille tämä rytmi on erityisen tärkeä ja jotka kokevat itse tuntevansa terveydellistä haittaa tästä — niin kuin tämän kansalaispalautteen mukana tulee tietoa, että viikkojen ajan on sekaisin tästä kellon siirtämisestä — tämä on minun mielestäni hirveän vakava aihe. Näihin kysymyksiin, mitä on esitetty ministerille, yhdyn itseen.

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Arvoiset edustajat! Ennätin jo äsken luvata puheenvuoron ministerille, mutta kun edustaja Hoskonen tuli saliin, niin myöntänen hänelle nyt vielä puheenvuoron ja sitten ministerille.

**19.18 Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies, kiitoksia! Juttu on nimittäin niin, että tämä aloite siitä, että kesäaika lopetettaisiin tästä maasta, on sinänsä ihan perusteltu, mutta niin kuin tämän keskustelun aikana olemme kuulleet, siinä ovat nämä EU-sitoumusten ongelmat, joihin vaikuttaminen ei varmaan tällä aloitteella ihan noin yksioikoisesti käy, koska on tämä mainittu direktiivi siellä takana ja kaikki Euroopan maat ovat siihen sitoutuneet. Minun mielestäni kesäaika joutaisi heittää romukoppaan. Henkilökohtaisesti minun elimistöni on täysin sopeutunut kesä- ja talviaikaan, ihan se ja sama, mikä kellonaika on, siinä ei ole ongelmaa, mutta tiedän, että ongelma on siinä, että monella ihmisellä kellon siirtämisessä on henkinen kynnys siinä, että sitten tunnetaan erilaisia tunnontuskia. Itänaapurimme Venäjähän ei tässä ajassa tietääkseni ole, he elävät sitä omaa aikaansa koko ajan. Kunnioitan heidän itsemääräämisoikeuttaan sikäli, että he ovat pitäneet oman linjansa.

Muistan, että kun Suomi siirtyi uudelle vuosituhannelle vuonna 2000, silloinhan pelättiin aivan kammottavasti tietokonemaailmassa sitä, että koko maailma menee nurin sen tautta, että kun uusi vuosituhat alkaa, tulee erilaisia aikaongelmia tietokoneiden kanssa. Ei tullut mitään ongelmia. Ei yksi tunti sinne tai tänne ole ongelma, mutta minun mielestäni kun kuitenkin nykyajassa eletään eikä ole mitään isoja perusteluita, niin minun puolestani joutaisi lopettaa koko tämä kesäaikajärjestelmä ja palata hyvään, samaan aikaan ja auttaa niitä ihmisiä, joille on tämä asia iso ongelma. Tiedän omastakin tuttavapiiristäni puolenkymmentä, jotka suorastaan kammoksuvat tätä tunnin siirtämistä.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

Mutta jos tämä nyt ei Euroopan unionissa etene... — kuulin edustaja Heinosen puheenvuorosta vain sen ja olin kyllä oikeasti työhuoneessani pudota penkiltä, kun tämä hyvä edustajakollegani Heinonen epäili, että "siellä EU, missä ongelma". Ihan oikeasti meinasin pudota penkiltä, mutta eihän tässä sen pahemmin onneksi käynyt.

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Ja nyt on ministerillä puheenvuoro. — Eivätköhän kellon siirtämiset maksimissaan 5 minuutissa ministeriltä järjestyisi. [Naurua — Anne Berner: Kyllä!]

**19.20 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Kiitoksia tästä keskustelusta. Kyseessä on kansalaisaloite, joka on saanut 70 000 kannatusilmoitusta, ja siinä mielessä haluan myöskin kunnioittaa kansalaisaloitetta koskevaa yksituumaista keskustelua, jota täällä salissa on käyty.

Kesäajan vaikutuksia on selvitetty useaan otteeseen, ja Euroopan komissio on teettänyt selvityksiä viimeksi vuonna 2014. Toistaiseksi komissio on nähnyt kesäajan hyötyjen olevan suurempia kuin haittojen. Tämä voimassa oleva kesäaikadirektiivi on Euroopan parlamentin ja neuvoston 2001 antama direktiivi kesäaika säännöksistä, ja Suomessa tästä on siten säädetty valtioneuvoston asetuksella. Kesäajasta luopuminen edellyttäisi oikeastaan sitä, että Euroopan komissiolta saisimme ehdotuksen kesäaikadirektiivin kumoamiseksi, ja itse asiassa Euroopan komissio on vuoden 2016 lopulla luvannut vuoden 2017 aikana Euroopan parlamentille kesäaikadirektiivin muuttamista ja mahdollista kumoamista koskevan ehdotuksen.

Henkilökohtaisesti luulen, että meidän olisi tehokkainta vaikuttaa nimenomaan tähän sekä parlamentin eli meppiemme kautta sekä siten, että Suomi toimii valtioneuvoston toimesta aktiivisesti komission suuntaan, jotta komissio tämän ehdotuksen sitten myöskin antaa eteenpäin. Luulen, että notifikaatiolla, että erkanisimme tästä direktiivistä, emme pääse kovin helposti eteenpäin. Jos taas sitten kulkisimme suoraan direktiiviä vastaan, niin tarvitsemme ulkoministeriön, sektoriministeriön, valtioneuvoston ja suuren valiokunnan yhteisymmärryksen siitä, että otamme vastaan tällaisen direktiivin vastaisen toiminnan ja mahdolliset seuraamukset siitä.

Itse lähtisin siis mieluiten siitä liikkeelle, että eduskunta antaisi hyvin yksituumaisen evästyksen valtioneuvostolle. Itse olen valmis ja sitoutunut toimimaan aktiivisesti sen puolesta, että asiaa viedään eteenpäin komission kautta. Lähdetään siitä, että pyritään saamaan komissio esittämään parlamentille kesäaikadirektiivin kumoamisen sisältävän ehdotuksen. Oikeastaan nyt toivoisin, että valiokunta tekisi tästä mietinnön, johon sitten eduskunta ottaisi kantaa ja antaisi, niin kuin tässä edustaja Heinonen totesi, vahvan selkänöjan minulle toimia tässä asiassa aktiivisesti eteenpäin. — Kiitoksia.

**19.23 Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En katso, että notifikaatio on direktiivin vastainen prosessi. Tässä ehkä olemme sitten eri linjoilla. Se on nimenomaan sitä, että Suomihan lähtee kansallisesti hakemaan tiettyä omaa oikeutusta tiettyille asioille, ja en pidä notifikaatiota sellaisena — jos nyt oikein ymmärsin — kuin ministeri kertoi, että se on vastakkainen prosessi ja hyökkäys direktiivejä vastaan, vaan se on prosessi, jossa me haemme omaa oikeutusta omille toimenpiteillemme.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2017 vp

19.24 **Kaj Turunen uv:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille vastauksesta. Tarkennan sen verran, että jos eduskunta nyt tähän kansalaisaloitteeseen vastaa myöntävästi ja ministeri on sitoutunut sitten viemään sitä eduskunnan päätöstä eteenpäin tuolla Euroopassa joko tällä menetelmällä, notifiikaatilla, tai sitten tekemällä esityksen kesäaikadirektiivistä luopumisesta, niin keinot ovat varmaan ministerille sitten vapaat, kun päästään tähän oikeaan lopputulokseen, ja tämä tahto ministerillä on noudattaa sitten eduskunnan tahtoa.

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Ja ministeri haluaa vielä vastata.

19.24 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Pahoitteluni, jos ilmaisin itseäni epäselvästi. Tarkoituksena oli todeta, että paras olisi, kun komissio tekisi kesäajan kumoamisesta ehdotuksen parlamentille. Jos Suomi lähetti notifiikaatioon, niin pidämme epätodennäköisenä sitä, että saisimme sen menestymään, jolloin jäisi jäljelle sitten itsenäinen erkaantuminen vastoin direktiiviä, mikä vaatisi sitten myöskin sen, että ottaisimme ne seuraamukset huomioon siltä osin. Tämä oli ehkä enemmänkin vastaus edustaja Turusen ajatukseen, siihen näkökulmaan, että mitäs sitten. Mutta meidän arviomme ministeriössä on ollut se, että notifiikaatio ei todennäköisesti menestyisi tässä yhteydessä. Se vaikuttaisi niin moneen näkökulmaan, jotka on sitten kytketty EU:n sisäiseen yhteiseen aikakäsitteeseen monessakin eri asiassa, puhutaan sitten lentoliikenteestä tai mistä tahansa, jolloin EU ei todennäköisesti kovin helposti antaisi meille tätä mahdollisuutta notifiikaatiolla vain irtaantua tästä.

Tämä oli lähinnä se ajatukseni, että nämä ovat ne kolme lähestymistapaa. Mutta kuten edustaja Turunen totesi, [Puhemies koputtaa] eduskunnan tahdon ja evästyksen mukaan tässä asiassa toimitaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.